

Een nadere precisering van voorbehouden handelingen

Bron:

Raad BIG, **Voorbehouden handelingen**: Advies over de toepassing van artikel 39 voor verpleegkundigen, mondhygiënisten en radiologisch laboranten. Zoetermeer, juni 1995.

Voorbehouden handeling	Omschrijving in de wet/parlementaire stukken	Voorstel Raad BIG voor omschrijving	Nadere precisering	Geen voorbehouden handeling
Heelkundige handelingen	Handelingen liggende op het gebied van de geneeskunst waarbij de samenhang der lichaamsweefsels wordt verstoord en deze zich niet direct herstelt. Met weefsel wordt bedoeld op een samenhangend geheel van gelijksoortige cellen waaruit de delen der organismen zijn samengesteld.		- tampons verwijderen uit een van nature niet bestaande holte - venasectie - verwijderen van drains - wondtoilet - verwijderen of verwisselen van een tracheacanule - pacemaker polen verwijderen uit het lichaam - episiotomie - verwijderen van subclaviacatheter - verwijderen epiduraal catheter - verwijderen van venasectiecatheter	- verwijderen van hechtingen of agraves - verwijderen van perifeer infuus - wondverzorging - verwijderen van tampons uit een bestaande holte
Verloskundige handelingen	Voor verloskundige handelingen wordt verwezen naar de wet uitoefening geneeskunst artikel 15 en verder	pm		
Het verrichten van endoscopieën	Het met behulp van instrumenten binnendringen in lichaamsholten.	Het inbrengen van een optisch instrument in een lichaamsholte, gevuld of ongevuld, met het doel de lichaamsholte te onderzoeken zonder dat daarbij de samenhang der weefsels verstoord hoeft te worden.		

Het verrichten van catheterisaties	Het met behulp van instrumenten binnendringen in lichaamsholten.	Handelingen waarbij met een daartoe geëigend instrument wordt binnen gedrongen in een bestaande lichaamsholte, gevuld of ongevuld om stoffen in te brengen of te verwijderen zonder dat daarbij de samenhang der weefsels verstoord hoeft te worden.	- catheteriseren van de blaas - verwisselen suprapubicatheter - inbrengen van een maagcatheter via mondkeelholte of via een maagfistel - inbrengen van een catheter ten behoeve van intratracheaal uitzuigen - het inbrengen van een infuus - het tracheaal extuberen van orale of nasale tube - het inbrengen van een duodenaalcatheter - het toedienen van geneesmiddelen in opgeloste vorm via infuus/toedieningssysteem	- blaasspoelen bij reeds ingebrachte catheter - het toedienen van sondevoeding bij een reeds ingebrachte catheter - uitzuigen van mond- en keelholte
Het geven van injecties	Het toedienen van medicijnen door intraveneus, intramusculair en subcutaan te injecteren.	Handelingen waarbij met een holle naald wordt binnengedrongen in lichaamsweefsel, in een bloedvat of in een infuus/toedieningssysteem met het doel een geneesmiddel toe te dienen, waarbij de naald onmiddellijk na het toedienen van het middel wordt teruggetrokken.	- subcutane injecties - intramusculaire injecties - intraveneuze injecties - intracardiale injecties - het toedienen van lokale anesthesie per injectie	
Het verrichten van puncties	Het aanprikken van een orgaan of onderdelen van een orgaan met behulp van een naald en met het doel er vocht of weefsel uit te halen.		- venapunctie - arteriepunctie - sternumpunctie - hielprik bij neonaten	- vingerprik ter bepaling van bloedsuikerwaarde
Het onder narcose brengen	Onder narcose wordt algehele anesthesie verstaan, dat wil zeggen, het door middel van narcotica teweeg brengen van een reversibele en gecontroleerde toestand van bewusteloosheid, pijnloosheid en uitschakeling van lichaamsreflexen.			

Het verrichten van handelingen op het gebied van de individuele gezondheidszorg, met gebruikmaking van radioactieve stoffen of toestellen die ioniserende stralen uitzenden	Gebruik van radioactieve stoffen, dat wil zeggen, van een materie die ioniserende stralen uitzendt of van stoffen en voorwerpen die een zodanige materie bevatten alsook gebruik van toestellen die ioniserende stralen kunnen uitzenden.			
Het verrichten van electieve cardioversie	Het door middel van toediening van een stroomstoot over de borstkas hartritmestoornissen corrigeren die niet op medicamenteuze behandeling reageren.			
Het toepassen van defibrillatie	Het door middel van een stroomstoot beëindigen van ventrikelfibrilleren."			
Het toepassen van elektroconvulsieve therapie	Het toedienen van een stroomstoot over het hoofd (en dus de hersenen) van depressieve patiënten.			
Steenvergruizing voor geneeskundige doeleinden	Het vergruizen van stenen in holle organen zoals de gal, het nierbekken en de urineblaas. Via een vonkenboog worden geluidsschokken opgewekt die door de huid heen te behandelen organen bereiken.			
Het verrichten van handelingen t.a.v. menselijke geslachtscellen en embryo's gericht op het anders dan natuurlijke wijze tot stand brengen van een zwangerschap	Ieder medisch ingrijpen waarbij handelingen worden verricht met geslachtscellen of embryo's gericht op het tot stand brengen van een zwangerschap. Geslachtscellen zijn eicellen en zaadcellen. Embryo's zijn het resultaat van de samensmelting van eicellen en zaadcellen waaronder begrepen alle stadia van ontwikkeling vanaf het moment van binnendringen van de zaadcel in de eicel.			

Toelichting op de voorstellen van de Raad BIG voor een duidelijkere omschrijving

Verloskundige handelingen

Voor verloskundige handelingen wordt verwezen naar artikel 15 en verder van de WUG. Deze verloskundige handelingen zijn echter niet per definitie verloskundige voorbehouden handelingen. Bij verloskundige handelingen kan het immers ook gaan om voorbehouden handelingen als heelkundige handelingen, catheterisaties en puncties.

Het verrichten van endoscopieën en catheterisaties

Het verrichten van endoscopieën en catheterisaties vormden aanvankelijk één groep van voorbehouden handelingen. Er wordt in de parlementaire behandeling van de wet over gezegd dat ze gemeen hebben dat met behulp van instrumenten in lichaamsholten wordt binnengedrongen. Later zijn beide soorten handelingen apart in de wet vermeld zodat verloskundigen bevoegdheid kunnen krijgen voor catheterisaties maar niet voor endoscopieën. De door de Raad BIG voorgestelde omschrijving van deze handelingen beoogt een duidelijker onderscheid tussen beide handelingen. Tevens wordt met de door de Raad voorgestelde omschrijvingen aangegeven wat het verschil is tussen beide soorten handelingen en de heelkundige handelingen. Hieronder wordt puntsgewijs aangegeven op welke onderdelen de voorgestelde omschrijvingen meer duidelijkheid geven.

Het verrichten van endoscopieën

- aangegeven wordt dat het om gevulde én ongevulde lichaamsholten kan gaan
- het doel van de handeling wordt aangegeven namelijk het van binnen bekijken van lichaamsholten ten behoeve van onderzoek. Hiermee wordt onderscheid gemaakt met het verrichten van catheterisaties welke handelingen erop gericht zijn stoffen in te brengen of te verwijderen.
- het gaat om onderzoek waarbij de samenhang der weefsels niet verstoord hoeft te worden. Hiermee wordt onderscheid gemaakt met heelkundige handelingen waarbij de samenhang der weefsels wel wordt verstoord.

Het verrichten van catheterisaties

- aangegeven wordt dat het om gevulde én ongevulde lichaamsholten kan gaan
- het doel van de handeling wordt aangegeven namelijk het in brengen of verwijderen van stoffen. Hiermee wordt onderscheid gemaakt met het verrichten van endoscopieën die erop gericht zijn lichaamsholten van binnen te bekijken.
- het gaat om onderzoek waarbij de samenhang der weefsels niet verstoord hoeft te worden. Hiermee wordt onderscheid gemaakt met heelkundige handelingen waarbij de samenhang der weefsels wel wordt verstoord.

Het geven van injecties

Ook de omschrijving van het geven van injecties geeft onduidelijkheid. Wanneer is er bijvoorbeeld precies sprake van injecteren. De Raad BIG wil hier door de voorgestelde omschrijving duidelijkheid over geven. Het gaat volgens de Raad om handelingen waarbij met een holle naald wordt binnengedrongen in lichaamsweefsel, in een bloedvat of in een infuuslijn met het doel een geneesmiddel toe te dienen. Door te stellen dat de naald onmiddellijk na het toedienen van het geneesmiddel moet worden teruggetrokken, behoort het geven van een infuus niet tot het injecteren maar tot catheterisatie. Om die reden rekent de Raad ook het toedienen van geneesmiddelen in opgeloste vorm via een infuus of toedieningssysteem (pomp, zakje, infuus) tot de categorie catheterisaties. In tegenstelling tot injecteren is bij deze vorm van toediening van geneesmiddelen sprake van een min of meer continue toediening.